

Попенко Юлія Костянтинівна

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Поліщук Марина Геннадіївна

к.ю.н. доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Захист інтелектуальної власності є дуже актуальним питанням, тому що однією з найважливіших сторін життя людини є творча діяльність. Саме творча діяльність створює нематеріальні, духовні блага, які можуть набувати певну матеріальну, економічну цінність. Такими продуктами інтелектуальної діяльності є, наприклад, літературний твір або картина художника. Зростання ролі й значення інтелектуальної діяльності та інтелектуальної власності зумовлює необхідність посилення ефективності їх правової охорони.

Значна кількість науковців досліджували правовий аспект охорони інтелектуальної власності у своїх наукових публікаціях. Такими науковцями є : І. І. Дахно, О. М. Мельника, О. А. Підпригори, О. Д. Святоцького, Ю. М. Капіци, К.А. Флейшиць, Є.О. Харитонова, Р.Б. Шишки, Я.М. Шевченко, Г.Ф. Шершеневич, О.К. Юрченка, Л.С. Явича, В.Ф. Яковлева та ін.

Фундамент законодавства про інтелектуальну власність становлять положення Конституції України, а саме ст. 41 закріплює право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної творчої діяльності, та ст. 54 – гарантує громадянам свободу літературної, художньої та технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, які виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. У сучасній правовій Україні ми маємо низку нормативно - правових актів, що регулюють захист права інтелектуальної власності які знайшли своє відображення у Цивільному, Господарському, Кримінальному кодексах України, у Кодексі України про адміністративні правопорушення та у спеціальних законах України у сфері інтелектуальної власності. Основним системним законодавчим актом у сфері захисту інтелектуальної власності з 2003 р. є Цивільний кодекс України. Він вперше об'єднав норми, що забезпечують охорону прав на результати творчої інтелектуальної діяльності, в окремій книзі. Сприятливим аспектом слід визнати і включення до Загальної частини норм про наслідки порушення права інтелектуальної власності та її захист.

Значною проблемою, що стосується захисту права інтелектуальної власності є виплата винагороди за використання відповідних об'єктів. За даними Рахункової палати України, в державі щороку збирається лише близько 30 млн. гривень винагороди, що за оцінками експертів складає 3% від потенційної суми надходжень. Це пояснюється тим, що в Україні за використання авторського права збори сплачують лише 7% користувачів.

Наприклад, телерадіокомпанії та кабельні оператори відмовляються визнавати механізм колективного управління правами та виплачувати винагороду за використання об'єктів авторського права і суміжних прав, оскільки різні органи колективного управління, яких в Державному департаменті інтелектуальної власності зареєстровано 14, збирають винагороди для одних і тих же первинних суб'єктів авторського права і суміжних прав.

Такі статистичні дані дають підстави стверджувати, що на сьогоднішній день в Україні не створено ефективної системи збору та виплат винагороди авторам, виконавцям, виробникам фонограм.

Актуальною для всього світу, а особливо для України є проблема плагіату. Але якщо в зарубіжних країнах авторські права активно і успішно захищаються в судових органах, то в Україні професійна підготовка суддів, які розглядають справи щодо захисту інтелектуальної власності, є недостатньою. [1,с. 4-7].

Порушення авторських прав шляхом плагіату в Україні стало настільки розповсюдженим і майже неконтрольованим явищем, що плагіат в деяких сферах інтелектуальної діяльності розглядається не як правопорушення, а як „складова частина науки”. Так, окремі дослідники права інтелектуальної власності зазначають, що: „елементарне списування при підготовці дисертацій, монографій, підручників, статей стає майже нормою, і, тому, як наслідок, - низька якість кандидатських і докторських дисертацій, відсутність реальної відповідальності за плагіат, девальвація наукових ступенів і вчених звань, падіння престижу науки тощо”. [2,с.5-9].

Отже, можна зробити висновок, що захист прав інтелектуальної власності завжди передбачає наявність підтвердження та доведення факту володіння повним спектром прав власника на об'єкт творчої діяльності. Таке підтвердження, шляхом отримання дозвільного документу (свідоцтва, патенту), завжди передує проведенню захисту інтелектуальних прав у будь-якій сфері використання. Виходячи з ролі і значення інтелектуальної діяльності для соціально-економічного прогресу України як однієї з форм суспільно-корисної діяльності, слід на державному рівні офіційно її оголосити пріоритетною і такою, яка зумовлює успішний розвиток всіх інших форм суспільно-корисної діяльності.

Чинне законодавство України про інтелектуальну власність, у тому числі новий Цивільний кодекс України, договірні відносини у сфері інтелектуальної власності регулюють на недостатньому рівні. Активна інтелектуальна діяльність та масштаби використання її результатів – інтелектуальної власності - потребують більш досконалої і ефективної системи договорів у сфері інтелектуальної діяльності й інтелектуальної власності. В законодавчому акті України про інтелектуальну власність повинен бути окремий розділ про договори. Мають бути розроблені і прийняті типові, зразкові (примірні) договори стосовно окремих видів об'єктів права інтелектуальної власності.

Бібліографічні посилання:

1. Пиленко А. А. Право изобретателя. – М., 2001. - 688 с.
2. Йосип Богдан «Плагіат як явище наукового буття» // Юридичний вісник України. 28 червня – 4 липня 2008 року. -№ 26, С. 12

3. Атаманова Ю.С. Захист прав інтелектуальної власності у мережі Інтернет: світовий досвід та вітчизняні перспективи // Право та інновації. 2014. № 3(7). С. 7–14.
4. Прохоров-Лукін Г. Проблеми визначення та відшкодування шкоди у цивільних справах про порушення прав інтелектуальної власності в країнах ЄС // Теорія і практика інтелектуальної власності. 2016. № 2. С. 78–87.
5. Ришкова О.В. Захист права інтелектуальної власності // Матеріали IV Міжнародної науково-методичної конференції “Римське право і сучасність” (19-20 травня 2006 року, м. Одеса). Одеса, 2006. С. 24-25.

Потапова Валерія Сергіївна
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Іванова Марина Іллівна
д.е.н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ГАРАНТІЙ ТА ЗАХИСТ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

В міжнародному приватному праві на сьогоднішній час приділяється багато уваги забезпеченню гарантій інвестицій та їх захисту. Сталий розвиток національної економіки неможливий без інвестицій в економіку та безперервного і швидкого кругообігу капіталу. Посилення інтеграції країн у світову економіку зумовлює зростаюче значення міжнародно-правових актів, що регулюють економічні зв'язки. Наприклад, інвестиційне законодавство України встановлює, що держава гарантує стабільність умов здійснення інвестиційної діяльності, додержання прав і законних інтересів її суб'єктів.

Згідно статті 18 Закону України «Про інвестиційну діяльність», перш за все, держава гарантує стабільність умов здійснення інвестиційної діяльності, додержання прав і законних інтересів її суб'єктів. Умови договорів, укладених між суб'єктами інвестиційної діяльності, зберігають свою чинність на весь строк дії цих договорів і у випадках, коли після їх укладення законодавством (крім податкового, митного та валютного законодавства, а також законодавства з питань ліцензування певних видів господарської діяльності) встановлено умови, що погіршують становище суб'єктів або обмежують їх права, якщо вони не дійшли згоди про зміну умов договору.

Державні органи та їх посадові особи не мають права втручатися в діяльність суб'єктів інвестиційної діяльності, крім випадків, коли таке втручання допускається чинним законодавством і здійснюється в межах компетенції цих органів та посадових осіб. Ніхто не має права обмежувати права інвесторів у виборі об'єктів інвестування, за винятком випадків, передбачених цим Законом. У разі прийняття державними або іншими органами актів, що порушують права інвесторів і учасників інвестиційної діяльності, збитки, завдані суб'єктам інвестиційної діяльності, підлягають відшкодуванню у повному обсязі цими органами. Спори про відшкодування збитків розв'язуються судом [3].

Тобто з вищезазначеного, можна стверджувати, що законодавство України чітко регламентує правові гарантії суб'єктів інвестиційної діяльності, як на національному рівні так і міжнародному.